

Jebron Viering 5 november 2023
'Allerheiligen'

**"Omgaan met tegenstellingen en conflicten binnen de christelijke
gemeenschap"**

Welkom en inleiding: Kristien

Welkom op deze eerste zondag na Allerheiligen.

'Overall waar twee of meer gelovigen bij elkaar zijn, daar ben ik ook', horen we Jezus zeggen in de evangelielezing van zo meteen.

Laten we ons tijdens deze viering dan onder de hoede plaatsen van de liefdevolle God die we noemen mogen: Vader, Moeder/ Mensenbroeder en inspirerende Geestkracht in ons midden.

Allerheiligen is een uitzonderlijk feest. Bijna alle feesten op de kerkelijke kalender gaan over God, over Christus, zijn geboorte en zijn doop, zijn verrijzenis, en over de goddelijke Geest.

Allerheiligen is het feest van de ménsen. En niet alleen van de groten namen die op de officiële heiligen-kalender staan. Het is ook het feest van de hele christelijke gemeenschap, weliswaar in zoverre ze gestalte geeft aan de goddelijke liefde en solidariteit.

In de primitieve kerk sloeg de term 'heilig' op alle christenen in zoverre ze een aparte groep vormden, gericht op de Heer en afgescheiden van de heidenen. De oorspronkelijke betekenis van heilig was toen nog meer 'apart staan', 'anders'. In het Hebreeuws betekent heilig (kadosj): het afgezonderde, het andere. Dat wat zich onderscheidt van het wereldlijke, het profane. Pas later werd het gegeven beperkt tot personen die op uitzonderlijke manier de christelijke deugden op aarde beleefd hadden. zo kreeg het meer de morele betekenis van volmaaktheid, zonder zonde. Maar eigenlijk wordt iedereen opgeroepen tot heiligheid.

Manu Verhulst verwoordde het zo: (Annie)

Elk jaar als de dagen korten
en de vergankelijkheid voelbaar wordt,
wordt het Allerheiligen,
een dag met een boodschap:
een mens is meer dan een lichaam,
meer dan een verhaal,
meer dan relatie.

Een mens is heilig in de letterlijke zin van het woord:
aan God toebehorend.

We hebben iets van doen
met onze Oorsprong die ons overstijgt,
die groter is dan ons hart,
groter dan ons verhaal van goed en kwaad,
groter dan onze verbondenheid of onze afstandelijkheid.
We zijn heilig omdat wij God als oorsprong hebben.
Onmiskénbaar dragen we zijn beeld en gelijkéenis.

Kristien :

Helaas zijn we niet altijd zo heilig en verstoren meningsverschillen, conflicten en onfrisse praktijken de gemeenschap.

We kunnen moeilijk rond de actualiteit die de kerk op haar grondvesten doet daveren. De schokkende getuigenissen op tv van de vele slachtoffers binnen de katholieke kerk tonen aan hoe slecht de kerkleiding is omgegaan met intern onrecht en het aan de kaak stellen van problemen. Te snel werd gevraagd om vergiffenis te schenken zonder dat het onrecht of machtsmisbruik stopte. Naast het leed door concrete daders veroorzaakt, was er daar bovenop een falend kerkelijk machtssysteem dat met een doofpottactiek, onder het mom van de mantel der liefde dan nog, alles liet verder etteren van binnen uit. Slachtoffers werden voor een tweede keer in de steek gelaten.

In de Bijbellezingen van vandaag horen we straks eerst hoe de profeet Ezechiël door de Ene naar de leiders van Israel wordt gestuurd, die zijn niet begaan met het volk. God maant hem aan het kwaad te gaan benoemen en hen een spiegel voor te houden. En vervolgens komt Mattheus aan de beurt met fragmenten uit hoofdstuk 18, de kerkelijke redevoering: we lezen er oa over een procedure die de vroege christenen ontwikkelden om met interne conflicten en afgedwaalde leden om te gaan. Het leert ons hoe we binnen de geloofsgemeenschap elkaar moeten durven wijzen op dingen die fout lopen of dreigen fout te lopen.

Maar laten we eerst beginnen met een lied: p.30 Lied van samenkomst

Eerste lezing: Ezechiël 33, 7-9 en 34, 1-5 : Annie

Dit zegt God (tegen zijn profeet): Mensenkind, Ik heb je als bewaker over het volk van Israël aangesteld. Alles wat je van Mij hoort moet je hun in mijn naam zeggen. Als Ik tot een misdadiger zeg: 'Je zult zeker sterven', en je waarschuwt de misdadiger niet dat hij zich moet beteren, dan zal die misdadiger sterven door zijn eigen schuld, en ben jij verantwoordelijk voor zijn dood. Maar als je de misdadiger gewaarschuwd hebt dat hij zijn leven moet beteren en hij doet dat niet, dan zal hij door zijn eigen schuld sterven, maar jij blijft in leven.

God zei tegen me: 'Mensenkind, spreek als een profeet tegen de herders van Israël en zeg: "Zo spreekt God: Wee de herders van Israël die zichzelf weiden. Moeten de herders niet hun schapen weiden? Jullie eten hun kaas, jullie kleden zich met de wol, jullie slachten het vetgemeste dier, maar jullie zorgen er niet voor. Jullie geven het zwakke dier niets om sterk te worden, jullie verzorgen het gewonde dier niet, jullie brengen het verdwaalde dier niet terug en jullie zoeken het verloren dier niet. Jullie behandelen de dieren hard en ruw. Omdat ze geen herder hebben, raken ze verspreid. Ze dienen als voedsel voor de wilde dieren of raken verdwaald. Mijn schapen dwalen rond over alle bergen en hoge heuvels. Over heel de aarde zijn ze verstrooid, zonder dat er iemand naar ze vraagt of naar ze zoekt.

Lied : P. 56 Lied om openheid

Evangelie lezing: uit de kerkelijke rede van Mattheüs, hoofdstuk 18 : Annie

1 Op dat moment kwamen ook de andere leerlingen bij Jezus. Ze vroegen: 'Wie is eigenlijk de belangrijkste in Gods nieuwe wereld?'

2 Jezus riep een kind bij zich en zette het midden in de groep. 3 Hij zei: 'Luister goed naar mijn woorden: Jullie moeten veranderen en net zo worden als kinderen. Anders kun je de nieuwe wereld niet binnengaan. 4 Je moet jezelf net zo onbelangrijk maken als dit kind. Dan zul je de belangrijkste zijn in Gods nieuwe wereld.

5 De mensen die in mij geloven, zijn net zoals kinderen. Iedereen die hen met open armen ontvangt, die ontvangt mij. 6 Maar iemand die een gelovige weghaalt bij God, krijgt een zware straf. Het zou beter voor hem zijn als hij met een zware steen om zijn nek verdronken was, diep in de zee.

12 Jezus zei: 'Stel dat iemand honderd schapen heeft, maar hij raakt er één kwijt. Wat zal hij dan doen? Hij laat de 99 andere schapen in de heuvels achter. En hij gaat op zoek naar dat ene schaap dat hij kwijt is. 13 En als hij het vindt, dan is hij blij. Luister goed naar mijn woorden: Dat ene schaap maakt hem gelukkiger dan alle andere schapen die hij niet kwijt was.

14 Zo is het ook met jullie Vader in de hemel. Hij wil niet één gelovige kwijtraken.'

15 Jezus zei: 'Stel dat een andere gelovige iets verkeerd doet. Zeg hem dan wat hij verkeerd gedaan heeft zonder dat er anderen bij zijn. Als hij naar je luistert, dan heb je hem bij God teruggebracht.

16 Maar als hij niet naar je wil luisteren, moet je naar hem toe gaan, samen met één of twee anderen. Want er zijn minstens twee mensen nodig voor een geldige verklaring.

17 Als hij dan nog niet luistert, vertel het dan aan de hele groep gelovigen. Als hij ook niet naar de groep luistert, dan hoort hij er niet meer bij. Dan moet je hem behandelen als een ongelovige of een tollenaar. 18 Luister goed naar mijn woorden: De besluiten die jullie op aarde nemen, zullen ook geldig zijn in de hemel.

19 En luister ook goed naar deze woorden: Stel dat twee van jullie samen bidden om iets hier op aarde. Dan zal mijn hemelse Vader zorgen dat het gebeurt, wat het ook is. 20 Want overal waar twee of meer gelovigen bij elkaar zijn, daar ben ik ook.'

21 Petrus kwam bij Jezus en zei: 'Heer, als een andere gelovige mij slecht behandelt, dan moet ik hem vergeven. Maar hoe vaak? Wel zeven keer?' 22 Jezus zei: 'Nee, niet zeven keer, maar zeventig maal zeven keer.'

Overdenking: Kristien

PP en omhaling

Vrije voorbeden + accl. p. 73 Groet (en waar ze komen ademt het)

Lied p. 17 Hier wordt een land gezocht

Tafelgebed nr 10

Brood en beker delen

Onze Vader (samen gebeden)

Slottekst : (Annie)

Geen betere weg valt er te bewandelen
dan die van de solidariteit en de eenheid
de handen in elkaar slaan,
kleinen én groten, machtigen én zwakken.

Geen ander pad is er samen te effenen
dan dat van de hoop:
Vechten tegen de ontmoediging,
stapstenen leggen van moed en vertrouwen

Geen betere energie is er
dan die van de samenhang en verzoening,
Woorden en daden vinden
die mensen bij elkaar brengen

Geen krachtiger teken is er
dan dat van de vriendschap en de liefde.
Getuigen worden van Gods droom
en bouwen aan zijn Rijk,

hier en nu reeds
te midden de woestijn.

Zending en zegen/vredewens : Kristien

En voor we zo meteen deze droom van bloeiend leven te midden van de woestijn uitzingen; eerst nog een zending en zegen in ons jaarthema: de gestalten van vrede:

'Zalig zij die échte vrede brengen.
Niet de goedkope vrede die zegt zand erover,
niet de 'lieve' vrede die conflicten toedekt en doet of ze niet bestaan.
Wel de vrede die dwars door de pijn van conflict, van ruzie en haat durft te gaan
de vrede die geneest en herstelt, en opnieuw vreugde brengt.
Zalig zij die moeizaam en met veel geduld bouwen aan echte vrede,
die pijn, lijden en haat met heel veel liefde ombuigen tot vrede en vreugde.'

Laten ook wij, in onze Jebron gemeenschap, ons opgeroepen weten
mee *gestalte te geven aan deze vrede*,
ieder op zijn eigen plekje in de wereld.
Laat ons onrecht durven benoemen,
en op zoek gaan naar verzoenende stappen tot heelmaking,
zodat we als christelijke gemeenschap de Naam van de Ene niet beschamen.

Zegen ons daartoe deze week in de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

En dan zingen we tot slot het Lied: p. 3 De steppe zal bloeien.

Overdenking

Waar mensen leven, wordt er 'gemenst'. Waar gehakt wordt, vallen spaanders, ook binnen kerken en in religieuze gemeenschappen.
Lucas schetst in de Handelingen een mooi beeld van het leven in de eerste gemeente.
"Elke dag kwamen ze trouw en eensgezind samen in de tempel om te bidden, ze braken het brood met elkaar thuis en gebruikten hun maaltijd in een geest van eenvoud en vol vreugde" (Hnd. 2,46). Een mooi beeld als utopie, maar even verderop kunnen we ook lezen dat het niet allemaal over rozen liep.
Conflicten en meningsverschillen binnen de jonge kerk hoorden er toen ook al bij: bv er werd geld achtergehouden, rijken en armen deelden niet hetzelfde voedsel, of het conflict over de vraag of niet joodse nieuwkomers wel échte christenen waren... Toen het aantal leerlingen toenam, ontstond tussen de Grieks taligen en de Aramees sprekende een conflict, dat de apostelen hebben kunnen opvangen door uit de gemeenschap van broeders en zusters 7 personen aan te stellen, diakens, die de zorg zouden opnemen voor de gemeenschappelijke maaltijden (Hnd. 6,1-4).

Ook de gemeenschap tot wie Mattheus zich richt, kent conflicten. Zij bestaat uit Joden, die christen zijn geworden en in Palestina en Syrië leven. Wanneer Mattheus zijn evangelie schrijft, hebben deze christenen al een aantal vervolgingen en interne crisissen achter de rug. Hun groep ontstaat binnen Israël, maar wordt door de leiders van Israël bestreden. De groep heeft zich nog niet helemaal van het Jodendom losgemaakt. Dit zal gebeuren na de verwoesting van de tempel en nadat de Farizeeën binnen het judaïsme meer gewicht krijgen in de synagogen.

Als de evangelist Mattheus zijn evangelie schrijft heeft hij dus zowel het leven en de boodschap van Jezus voor ogen, als de moeilijkheden en de inzet van de gemeenschap waartoe hij behoort. We zitten met Mattheus zowel op het einde van de jaren twintig bij Jezus, als in de jaren tachtig de gespannen tijd waarin hij leefde.

Met zijn Joodse achtergrond wil Mattheus Jezus voorstellen als de nieuwe MOZES, aan wie de 5 Thora boeken worden toegeschreven. Mattheus heeft de toespraken van Jezus dan ook in vijf groepen ingedeeld. De vierde toespraak van Jezus, die het hele achttiende hoofdstuk omvat, is gekend als de "kerkrede" of als "de rede over de broederlijke en zusterlijke gemeenschap".

Vooraan in deze toespraak staat het woord van Jezus: "Ik verzeker jullie als je niet verandert en wordt als dit kind, dan zal je het koninkrijk van de hemel zeker niet binnengaan" (Mt. 18,3). Dit geeft meteen weer waar het om gaat: De weg die de volgelingen van Jezus moeten gaan is die van een 'dienaar' en niet die van een 'meester', de 'grootste', de 'belangrijkste'. Het is de weg van iemand die aandacht heeft voor wie 'klein' is. Jezus toont een letterlijk 'kleine' (een kind), maar uit zijn hele leven blijkt dat ook al wie figuurlijk klein is zijn aandacht krijgt: zieken, armen, weduwen, wezen, mensen die honger hebben ...

Het gaat in deze kortere toespraak om meer dan de kerkelijke ordening en de kerktucht. De rode draad is dat het gaat om de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de kleinen en de zwakken, voor wie verloren dreigt te lopen en verward geraakt. Hiertoe behoren ook de zondaars, die om vergeving vragen en die de gemeenschap probeert terug te winnen.

In die context gaat aan de woorden van de broederlijke en zusterlijke vermaning het verhaal vooraf van Jezus over de zoektocht naar wie verloren is. Met die verwijzingen naar het zoeken van het verloren schaap, zullen Mattheus' Joodse luisteraars wel meteen ook de teksten van de profeet Ezechiël hebben horen resoneren in dit hoofdstuk 18. Ezechiël zag in het handelen van de herder het beeld van wie God is: 'Het verdwaalde dier zal Ik zoeken, het verlaten dier terughalen, het gewonde dier verbinden, het zieke dier sterken.' (Ezechiël 34, 16)

De taak van de profeet Ezechiël wordt verder ook omschreven als die van een 'bewaker', iemand die in naam van God over zijn volk moet waken, zoals bewakers dag en nacht de stad en de stadsmuren bewaken en alarm slaan als er gevaar dreigt. Ezechiël moet de woorden van God spreken, hoe erg ze ook zijn, zodat de persoon voor wie die woorden bedoeld zijn, zijn ogen opent en zich bekeert. Als profeet mag hij niet zwijgen. Zwijgen over onrecht dat mensen wordt aangedaan is schuld over ons halen! Zo duidelijk is Ezechiël vandaag.

In iedere gemeenschap komen conflicten voor en steken zonde en kwaad de kop op. Hoe moet men daarmee omgaan?

De zorg om stamgenoten was bij de Joden al bekend. In het boek Leviticus, hoofdstuk 19 staat deze regel: "*Wees niet haatdragend. Als je iemand iets te verwijten hebt, roep hem dan ter verantwoording en laad niet omwille van een ander schuld op je door je te wreken of wrok te blijven koesteren. Heb je naaste lief als jezelf. Ik ben de Heer*" (Lev 19,17-18). Ook hier zit al het aandachtspunt om niet haatdragend te zijn.

Mattheus vermeldt verschillende stappen bij een broederlijke berisping. Ze wijzen op tact en liefdevolle aanpak, eerst onder vier ogen, dan met enkele getuigen. Als dit niet lukt, wordt de gemeenschap erbij betrokken.

Deze omzichtigheid mag geen toedekken zijn van het kwaad. De pijnlijke voorvallen met misbruik in de kerk bevragen deze procedure. Het kwaad moet kunnen worden aangeklaagd en gerechtelijk behandeld. Het is niet altijd de broer of zus die ons durft aanklagen, maar ook wie buiten staat en leeft in de burgerlijke maatschappij. Hoe dan ook moet gerechtigheid kunnen geschieden, justitie moet zijn werk kunnen doen.

Imagoschade van de kerk naar buiten toe weegt niet op tegen miskennen van het verhaal van de slachtoffers.

Ook is het zo dat je broer terechtwijzen onder vier ogen of in kleine groep meestal meer moed vraagt, dan hem in het openbaar terecht te wijzen. Het is gemakkelijker om achter iemands rug te babbelen dan om oog in oog met de persoon te staan en je mening eerlijk te verwoorden.

De vermaning en de waarschuwing zijn vormen van christelijke liefde. Het houdt ook in dat wij zelf steeds bereid zijn naar een broer en zus te luisteren. Spreek niet over de splinter in andermans oog wanneer je de balk in eigen oog niet ziet!

Hoe dan ook moet de zorg om je broeder en zuster te behouden voorop staan zonder daarbij aan de waarheid en de eerlijkheid te kort te doen. Een moeilijke evenwichtsoefening.

Als dit allemaal niet lukt, valt de moeilijke en pijnlijke de beslissing om de persoon uit de gemeenschap uit te sluiten. De uitdrukking dat wie gezondigd heeft en uitgesloten wordt, moet beschouwd worden als een heiden en tollenaar komt vreemd over in de mond van Jezus. Hem werd juist verweten dat hij vriend was van tollenaars en zondaars.

Waarschijnlijk komt dit stukje over de vermaningen niet uit de tijd van Jezus, maar is het een toevoeging van Mattheus uit de latere tijd.

Uitsluiting en excommunicatie komt pijnlijk over en lijkt in contradictie met Jezus verhaal over de zoektocht naar het verloren schaap. Ook had Jezus toch vroeger de gelijkenis verteld over het onkruid tussen de tarwe en gezegd dat beide samen mochten opgroeien om ze dan bij de oogst te scheiden en uit elkaar te houden.

Jezus pleit voor gemeenschap. Een christen mag niet alleen staan. Een gemeenschap begint met twee, drie personen. Jezus garandeert dat hij in ons midden is. Hij zal helpen om onze broeder en zuster te behouden en om bekommerd te blijven over hun band met de gemeenschap en met Jezus;

Met zijn uitspraak "Waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben ik in hun midden" zorgt Jezus voor een lage drempel. Die ligt lager dan bij een joodse dienst. Daar zijn tien volwassen mannen vereist om geldig een gebedsdienst te houden. Dit getal heeft wellicht zijn oorsprong in de smeekbede van Abraham ten tijde van Gomorra en Sodom. Omwille van tien rechtvaardigen zou God die steden redden.

Waar mensen bidden, daar is de Heer aanwezig. Hij vraagt nooit: 'met hoe velen zijn jullie?' Hij verzekert ons dat hij aanwezig is ook al is de groep klein en zijn er maar "twee die eensgezind bidden tot zijn Vader in de hemel." Dit is een bemoedigend woord, waar we echter geen beroep mogen op doen als gemakkelijke troost of om ons in een kleine kring op te sluiten.

Draag zorg voor elkaar. "Wees elkaar niets schuldig, behalve de liefde" (Rom. 13,8). Wij zien er vaak tegen op om een broeder en zuster aan te spreken in een tijd waar elk zelf uitmaakt wat hij of zij willen.

Maar we zijn niet enkel verantwoordelijk voor onszelf, maar ook voor de gemeenschap als geheel.

Wij mogen niet de weg opgaan van Kaïn, die wanneer de Heer hem vroeg naar zijn broer Abel antwoordde: "Dat weet ik niet. Moet ik soms waken over mijn broer" (Gen. 4,9). Wij zullen trachten de oproep van Ezechiël op te volgen en trouwe wachters en bewakers (Ez. 33,7) zijn voor de kudde van de Ene.

Het moge zo zijn.

Bronnen:

<https://www.pastoralezorg.be/page/achtergrondinformatie-allerheiligen/>

De bijbel in 1000 seconden bij Ezechiël en MT 18

<https://preken.be/a/door-het-jaar/23/12962-je-broer-en-zuster-behouden-mt-18-15-20> ! Preek van Antoine Rubens

Biblia, A-cyclus 23/1/22

Preek van de week, Parochie St Odulphus van Brabant 2017-09-10

<https://www.theologie.nl/omgaan-met-conflicten/>